

SÖDERBYBLADET

Nr 2 Årgång 14 mars 2014 ISSN 1459-8493
Ansvarig utgivare: Södra Vallgrund Byaråd r.f.

Hantverkarmöte

Sommaröhallens hantverkare träffas nu på söndag 9.3. på Berny's och planerar kommande säsong. Kontakta Marléne Ström snarast möjligt om du vill delta.

Södra Vallgrund Byaråd r.f:s årsmöte

Byarådet bjuder in alla medlemmar och bybor till årsmöte **söndagen 30.3. kl 18.00** i UF-lokalen. Stadgeenliga ärenden samt fri diskussion. Kaffeservering. Välkomna!

Styrelsen för Södra Vallgrund Byaråd r.f.

RSHF årsmöte

Replot skärgårds hembygdsförening r.f. håller stadgeenligt årsmöte lördagen den **15 mars kl 17.30** på Kalle's Inn i Söderudden. Anita Storm presenterar världsarvet Höga Kusten och Kvarken. Efter årsmöte middag i Kåtan. Kostnad 30 €. Anmälan om deltagande senast 9.3. till 0500364795/Vestergård

Välkommen!
Styrelsen

Upprop

Vädret intresserar ju oss alla och speciellt efter en vinter som denna tänker man lite extra på hur sommaren kommer att bli. Nu undrar redaktionen om det finns väderspågummor eller -gubbar som antingen tyder dagens tecken i naturen eller kommer ihåg och följer med om gamla tiders uttryck som t.ex. detta ur Bondepraktikan "Aftonrodnad vacker natt, morgonrodnad skvätt i hatt" fortfarande stämmer.

Även historier om andra lyckade (väder) spådomar tas emot med öppna armar. Hör gärna av dig!

Nyinflyttade

Visst är de gulliga, de halvvuxna fasanungarna när de ligger och sparkar och pudrar sig i den torra trädgårdsjorden. Fasanhonan håller utkik medan ungarna, mätta och belåtna, njuter av sommarens fröjder.

Fasanen kommer ursprungligen från Asien. I slutet på 1800-talet lyckades man med en mera allmän inplantering i Europa. Fasanen är en stor, vacker och färggrann fågel. Man kan verkligen beundra den när den håller till under fågelbrädet och äter det som småfåglarna slänger omkring sig. På vintern är fasanen en oförarglig fågel. Man behöver verkligen inte skydda äppelträden med galler mot fasanangrepp. Fasanen lever av animalisk och vegetabilisk föda, gröna växtdelar, bär, frön, skott och knoppar. Håller till på ängsmarker och i trädgårdar.

Vi kan konstatera att fasanen har spridit sig kring hela vår by. Under sommarhalvåret både hör och ser man dem på ängar och bland bebyggelsen. De som odlar varken blommor eller grönsaker tror jag inte har minsta besvär av fågel. Däremot, vi som odlar blommor för ögats njutning, grönsaker för god näring som ger livskvalitet, har med den stora fasanpopulationen fått ett verkligt problem under odlings säsongen. När man tittar på den kost som fågeln äter är det inte svårt att förstå att en fasanfamilj som vandrar genom trädgården lämnar synliga och förargliga spår efter sig. Många av våra kryddplantor försvann helt och hållet senaste sommar.

Frågan dyker onekligen upp! Hur stor skall populationen tillåtas bli? Vems är de inplanterade fåglarna? Statens, Byarådets, markägarnas eller inplanterarens. Om man råkar köra över en fågel, på vems

trappa skall man då lägga den? Jag är säker på att vi oroar oss i onödan inför den kommande odlingsäsongen.

Inplanteraren kan säkert, i detta blad, komma med information och goda råd hur vi kan skydda oss mot det nya hotet i våra trädgårdar. Vi kan ju försöka köra bort dem, köra dem till grannen, som kör dem till sin granne, o.s.v. Det dröjer inte länge innan du har dem tillbaka, hungriga och ivriga att smaka på ett salladsblad, en jordgubbe eller en hel kryddväxt.

Börje Anderson

VardagsSmartha

Marthakretsen har startat aktiviteterna och programkvällarna efter juledigheten. Nu utökas Marthakretsens träffar med handarbetskafé i skolans matsal kvällarna 25.3., 22.4. och 20.5. kl 18-20. Vi pratar och dricker te samt handarbetar. En liten avgift för serveringen uppbärs. Nästa Marthakretsträff är 8.4. med en yogaupplevelse.

Den här rutan reserveras för aktiviteter i byn under marsmånad, som **inte** meddelats till redaktionen. Fyll i här:

Ur arkivets gömmor

Ett fotografi, taget i Viborg på Mustainveljestenkatu visar 3 hästforor lastade med diverse bohag. Två hästar är förspända var och en av de 4-hjuliga kärrorna. Året är 1942, kriget pågår. Det är snö på marken, två mantelklädda soldater står uppefter husväggen. De väntar säkert på körorder.

Detta fotografi, tryckt som vykort, var som fältpost skickat till soldat Sven Back. Närmare adress: Fpk 1, 7325. (Fältpostkontor 1. Truppförbandets täcknummer 7325) Den 7.10.1943 har Evert skickat detta vykortet från Norrskär. Texten på kortet som Evert skrev: *Tack*

för hälsningarna! Här på Norrskär går allt som vanligt, höststormarna har börjat så att fiskerisäsongen är slut för i år. Fartygstrafiken är det nästan slut med så man har ej värst mycket att uträtta här nu. Något särskilt nytt ej att berätta. Vänliga hälsningar till dig och må väl. Evert.

Sven Back (Svennas Sven) kom hem från kriget. Bodde i sin stuga på Kalvholmen i Södra Vallgrund till 1989 då han dog. Hans stuga står numera på Fiskemuseets område där den är omsorgsfullt restaurerad. Det är fascinerande att Sven som var ut i krig, bevarade kortet, fick det med sig hem och nu finns det i tryggt förvar i byns arkiv.

Evert hette Back i släktnamn, var lots på Norrskär. Han var kusin med Sven.

Börje, arkivarbetare.

Vallgrund på nätet

Då man surfar på nätet och söker texter med namnet Vallgrund får man en hel del olika "träffar".

Denna gång kom jag in på en avhandling som André Swanström har skrivit med rubriken "Separatistledare i 1700-talets Österbotten". Huvudpersonerna är Catharina Asplund, Abraham Achrenius, Johan Bullich och Friedrich Basilier, men även Gustaf Öhman nämns. Det är han som har anknytning till den här byn, och därför antog jag att intresse finns att läsa om honom.

Texten som följer är rakt avskriven från den 278 sidor långa avhandlingen som finns här

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/4167/TMP.objres.28.pdf?sequence=2#page=105&zoom=auto,96,744>.

Här kommer först en bit ur Förordet, där även en fin tes ingår "... en påminnelse om historieskrivandets och historieberättandets mening: det är för varandra som vi skriver och berättar."

Detta avhandlingsprojekt fick sin början då jag (=André Swanström, red. anm.)

någon gång kring slutet av 1990-talet lyssnade på Olavi Rouhes föredrag om Abraham Achrenius, en 1700-talspräst som separerade sig från kyrkan men senare återfick sitt ämbete. Achrenius öde fängslade mitt intresse samtidigt som jag började reflektera över mina egna vägar och val.

En annan separatist som uppvisade både företagsamhet och misslyckanden var linvävaren Gustaf Öhman. Han var son till linvävaren Olavi Antinpoika från Limingo och hade som trettonåring år 1714 blivit bortrövad av den ryske kommandanten Ivan Paul Petri. Sedan återvände han till Vasa kring början av 1720-talet och ägnade sig åt faderns yrke. Han antog namnet Gustaf Öhman och år 1745 hade hans företagsamhet krönts med relativ framgång i och med att han fick manufakturrättigheter. Detta ledde till grundandet av ett ylle- och linneväveri i Vasa. Produktionen omfattade tre vävstolar och Öhman hade i sin tjänst en gesäll, två lärpojkar och en spinnerska.

Manufakturens framgång var dock klen, och Öhman beskyldes för slarv. Så småningom började verksamheten tyna bort, och Öhman själv vistades mestadels på Ströms kronohemman i Södra Vallgrund. Detta hemman på $\frac{3}{4}$ mantal hade han tydligen skaffat sig som ett alternativ till det föga lönsamma väveriet. År 1755 fanns det ännu verksamhet vid väveriet, men manufakturen hade krympt till den grad att den snarast torde ha liknat en vanlig hantverkarverkstad.

Verksamheten upphörde slutligen, och år 1762 fick en annan företagare ta emot privilegier och grunda en yllefabrik. Gustaf Öhman dog följande år. Som separatist var Öhman ståndaktig, och de åtal som väcktes mot honom ledde inte till några straff.

Rättelse

I förra tidningen läste vi att jaktföreningens styrelse bestämt när soppdagen infaller. Det var tyvärr felaktig information, det är ju naturligtvis årsmötet som fattar beslut om detta.

Invånarinitiativ.fi

Kommer ni ihåg invånarinitiativ.fi? Det är Justitieministeriet som upprätthåller webbtjänsten där man kan lägga fram initiativ till sin kommun. Nu hittar man ett initiativ riktat till Korsholms kommun och det lyder kort och gott "I Korsholm sparar vi inte på sjukvården!"

Då två procent av kommunens röstberättigade invånare tar initiativ i en fråga som hör till fullmäktiges befogenhet, ska fullmäktige ta initiativet till behandling. (Därtill kan fem procent av kommunens röstberättigade invånare ta initiativ till en kommunal folkomröstning.)

Nu har endast tre personer deltagit i namninsamlingen för detta ändamål. Men ännu hinner man skriva under! Initiativet publicerades i webbtjänsten 4.11.2013.

Källa: invånarinitiativ.fi

Byrådets styrelsemöte 2.3.2014

Byrådets styrelse tackar Ann Anderson för donationen av kaffekoppar med fat till Sommaröhallen. Vidare behandlade styrelsen årsmötesmaterialet och uppgjorde en plan för kommande verksamhetsperiod. Mera om detta hör vi på årsmötet nästsista mars.

Marknadsföring, Sommaröhallen

Vasa-Korsholm guider r.f. marknadsför på sin hemsida sina förslag på rundturer 2013 (årets förslag på rundturer är på kommande, så dem får vi återkomma till senare). Sommaröhallen och Sommarösund nämns så här:

Skärgårdens guldorn

Efter en kort stadsrundtur åker vi mot skärgården och kör över Finlands längsta bro. Vi bekantar oss med Replot by samt besöker kyrkan och hembageriet. I Sommaröhallen kan vi beundra och köpa med oss hantverk och delikatesser producerade i skärgården. Turen tar oss även till Sommarösund, en gång en skyddad genomfartsled för sjöfarare med idag till följd av landhöjningen en idyllisk,

men grund, vik. Lunch på Restaurang Bernys vid Replotbron.

Säsong: maj-september om besök i Sommaröhallen (i övrigt året om) Längd: 5 timmar Gruppens storlek: minst 30 pers. Pris: må-fre 29,50 euro/pers. Lö-sö enligt överenskommelse. I priset ingår guidning (finsk eller svensk) och världsarvslunch (salladsbord med många olika fiskalternativ, lammrostbiff, bröd. Stekt sik, nötstek, potatisalternativ, rostade morötter. Kaffe och dessert.)

Mot tilläggskostnad är det möjligt att (maj-september) inleda eller avsluta turen med en kryssning. Observera att turen då blir ca en timme längre!

Namntjänst

Man kan gratis söka information om förekomsten av namn på Befolkningsregistercentralens nätsida <http://verkkopalvelu.vrk.fi/Nimipalvelu/default.asp?L=2>. Mellan åren 1900-1919 har "under fem män" (exaktare uppgifter ger de inte ut av integritetsskäl) fått förnamnet Monika. Är det fel registrerat eller kan det faktiskt stämma?

Vägbelysningen

Yle berättade 31.1. på sin hemsida att "Vägbelysningen i Korsholm skall saneras för 200 000 euro. Den summan har varit konstant under flera år och samhällsbyggnadsnämnden godkände åtgärdsplanen på torsdagen. Den innebär att vägbelysningen längs Sommarösundsvägen i Vallgrund totalsaneras i år liksom i Björköby på Uppbyggted, Bråddsidted och Läsarted. Kostnaden för de här åtgärderna är 150 000 euro. Resten av pengarna används till armaturbyten och automatisering av vägbelysningsstyrning."

Man kan kommentera nyheterna på hemsidan och signaturen "bonden" skrev "Om det nu överhuvudtaget ska va nödvändigt med vägbelysning så varför i inte vänta med förnyelsen tills LED-belysningen utvecklats klart?" Där finns nog en poäng, men å andra sidan i dagens

läge när allt utvecklas så snabbt så vet man inte vad som uppfinns efter LED. Eftersom det som kommer ut på marknaden sen alltid är bättre, när skall man ta steget ut och förbättra?

I trafiken möter man så pass många bilar med endast en fungerande framlykta så jag tycker det är bara bra att vägbelysning finns, LED eller ej. För att inte tala om de bilister som inte får på framlamporna alls. Lite ljus ger en liten chans att se motparten. Vägbelysningen tar ju dock inte bort behovet av att använda reflexvästar. Jag mötte en tävlingscyklist klädd i svart häromdagen, då jag kurvade runt i landskapet. Han/Hon/Hen syntes inte alls! Fy skäms till dig. "Tänk på andra också, eller hålls hemma" sa jag högt, men det hörde hen nog inte. Jag borde ha tutat jämsides, så kanske det skulle ha burit av uti diket. För så tänkte det nämligen gå för mig, av blotta förskräckelsen av att plötsligt se ett svart fartmonster vid sidan av vägen.

De där nyare bilarna piper ju tills bilbältet är fastspänt. Kunde inte framlyktorna vara kopplade på samma sätt: då en slocknar så börjar varningssirenen tjuta, och slutar inte förrän lampan lyser igen? Hur många skulle köra med endast "ett öga" då?

Jo, jag har hört att nya bilar har en tendens att ha lite för litet utrymme framtill så hela halva motorn skall opp och ut, eller så skall bilringarna av, innan man kommer åt lamporna. Men sådan bil behöver man väl inte köpa? Ju fler sådana skräpversioner vi köper desto fler tillverkar de. Det gäller för övrigt alla produkter. Men den "monologen" får vi kanske läsa om en annan gång.

I nästa nummer är det din monolog vi vill läsa, så skriv ner något och dela med dig!

SÖDERBYBLADET
Södra Vallgrund Byaråd r.f.
Monika Nissander
Tfn 040 58 679 58
e-post: [soderbybladet\(a\)outlook.com](mailto:soderbybladet(a)outlook.com)
www.korsholmsskargard.fi > föreningar och
samfälligheter > Södra Vallgrund Byaråd r.f.

Material till nästa tidning
kan inlämnas före vecka 15.